

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรที่ศึกษา

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ มีประชากร คือ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ บุคลากรด้านการท่องเที่ยว ในพื้นที่เป้าหมายในการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มบุคลากรภาครัฐ ได้แก่

1) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ บุคลากรที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวหรือศิลปวัฒนธรรมใน องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลธรรมามูล องค์การบริหารส่วนตำบลชัยนาท องค์การบริหารส่วนตำบลบางหลวง เทศบาลตำบลแพรกศรีราชา องค์การบริหารส่วนตำบลมะขามเฒ่า รวม 30 คน

2) กลุ่มหน่วยงานราชการที่ดูแลระดับจังหวัด ได้แก่ บุคลากรในสังกัดของ สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชัยนาท สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยนาท สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชัยนาท พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชัยนาทมณี สำนักพัฒนางานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยนาท รวม รวม 20 คน

2. กลุ่มบุคลากรภาคเอกชน ได้แก่ สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท เรือนำเที่ยวเจริญศรีนาวา และผู้ประกอบการด้านอาหาร ของฝาก ของที่ระลึกใน พื้นที่เป้าหมาย กลุ่มแม่บ้านและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นต่างๆ รวม 30 คน

3. กลุ่มประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนที่เข้ามาใช้ หรือพักอาศัยใกล้เคียงกับสถานที่ท่องเที่ยว ในพื้นที่เป้าหมาย กลุ่มพระและผู้ดูแลโบราณสถาน กลุ่มแกนนำชาวบ้านที่ดูแลสถานที่ท่องเที่ยว รวม 30 คน

4. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่เป้าหมาย รวม 40 คน

3.2 เทคนิคและวิธีการเลือกประชากร

การเลือกประชากรแบบเจาะจง (purposive sampling) จากบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ในพื้นที่เป้าหมาย ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน ซึ่งคัดเลือกจากการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากการแนะนำของ

เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานรัฐอื่นๆ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคลากรด้านการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว รวมจำนวน 150 คน

3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ การสัมภาษณ์รายบุคคล สันทนากลุ่ม การสังเกต โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และเอกสารจากองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม เอกสารทางราชการ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ หนังสือ เอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล 2 ชุด และแบบสัมภาษณ์ 5 ชุด ดังนี้

1. การสำรวจและประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ใช้แบบชุดประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยใช้ 2 ชุดคือ

1.1 แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ใช้ประเมินแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัด ได้แก่ วัดปากคลองมะขามเฒ่า วัดพระบรมธาตุวรวิหาร และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชัยนาทมนี วัดธรรมามูลวรวิหาร แหล่งโบราณสถานในเขตเมืองสรรคบุรี

1.2 แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ ใช้ประเมินแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ ในจังหวัด ได้แก่ สวนนกชัยนาท และเขื่อนเจ้าพระยา

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกแก่บุคลากรด้านการท่องเที่ยว ในพื้นที่เป้าหมาย ประกอบไปด้วย

2.1 แบบสัมภาษณ์บุคลากรภาครัฐ ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว

2.2 แบบสัมภาษณ์บุคลากรภาครัฐกิจ ด้านการท่องเที่ยว เช่นธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ร้านอาหาร ของที่ระลึก ฯลฯ

2.3 แบบสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว

2.4 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว

2.5 แบบสัมภาษณ์ นักท่องเที่ยว ที่เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่เป้าหมาย

3. การจัดการสนทนากลุ่ม (Group Discussion) โดยมีการเชิญตัวแทนจากหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาท ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยว สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชัยนาท สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชัยนาท สำนักงานพระพุทธศาสนา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชัยนาทมนี ตัวแทนจากภาครัฐกิจ สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท แกนนำชาวบ้านที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยว

4. แบบประเมินผลการจัดการประชุม และการจัดอบรม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ใช้เพื่อวัดความพึงพอใจในการจัดการอบรม การนำความรู้ไปใช้หลังจากการฝึกอบรม ปัญหา และอุปสรรค ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าอบรม

5. แบบประเมินผล การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ใช้เพื่อวัดความพร้อม

3.5 การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างคำถามวิจัยตามแนวคิดทฤษฎีด้านการท่องเที่ยวที่วัดผลมาจากเอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน(สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว 2546) และจากทฤษฎีการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมของ Dessler(1997) โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและฝึกอบรม ได้แก่ ดร.ครุณี แก้วม่วง ดร.ละเอียด ศิลาน้อย และ อ.ราไพพรรณ แก้วสุริยะ

1. แบบสำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และการหาความจำเป็นในการฝึกอบรม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก บุคลากรด้านการท่องเที่ยว ในพื้นที่เป้าหมาย ประกอบไปด้วย

1.1 แบบสัมภาษณ์บุคลากรภาครัฐ ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว

1) เพศ อายุ สถานที่ทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์

2) วัน เวลา สถานที่สัมภาษณ์

3) หน้าที่ และความรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว

4) นโยบายของหน่วยงานที่ตนสังกัด ด้านการท่องเที่ยว

5) การส่งเสริมหรือการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ ที่ดำเนินการ โดยหน่วยงานตน

6) ความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ในพื้นที่

7) ความคิดเห็น ด้านการให้การสนับสนุน หรือการเอื้อต่อการท่องเที่ยวใน

พื้นที่

8) ปัญหา และแนวทางการแก้ไข ปัญหา ด้านการท่องเที่ยว

1.2 แบบสัมภาษณ์บุคลากรภาคธุรกิจ ด้านการท่องเที่ยว เช่นธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์

1) เพศ อายุ ที่อยู่ ประกอบอาชีพ เป็นคนจังหวัด,อำเภอ ของผู้ให้สัมภาษณ์

2) วัน เวลา สถานที่สัมภาษณ์

3) รูปแบบธุรกิจเป็นอย่างไร

4) สภาพการณ์ท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว

5) รูปแบบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

- 6) กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่
- 7) นักท่องเที่ยวใช้เวลาอยู่ในสถานที่ท่องเที่ยวประมาณ
- 8) ปัญหา และแนวทางการแก้ไข มุมมองของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

1.3 แบบสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จากการท่องเที่ยว

- 1) เพศ อายุ ที่อยู่ ของผู้ให้สัมภาษณ์
- 2) วัน เวลา สถานที่สัมภาษณ์
- 3) ระยะเวลาที่ผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในท้องถิ่น
- 4) อาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์
- 5) ได้รับผลอย่างไร กับการท่องเที่ยวที่ผ่านมาบ้าง
- 6) ถ้ามีนักท่องเที่ยวในพื้นที่ มากขึ้น คิดว่าจะกระทบต่อการดำเนินชีวิตของท่านหรือไม่

เพราะเหตุใด

- 7) รูปแบบการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ท่านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 8) ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวแบบใดที่เหมาะสมกับพื้นที่
- 9) ปัญหา และแนวทางการแก้ไข มุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.4 แบบสัมภาษณ์ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ชาวไทย ต่อสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาท

- 1) เพศ อายุ ที่อยู่ ประกอบอาชีพ เป็นคนจังหวัด,อำเภอ ของผู้ให้สัมภาษณ์
- 2) วัน เวลา สถานที่สัมภาษณ์
- 3) ท่านเคยมาเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวนี้มาก่อนหรือไม่
- 4) เหตุใดท่านจึงมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้
- 5) วิธีการเดินทางของท่านเพื่อมายังสถานที่ท่องเที่ยว มาอย่างไร
- 6) ท่านใช้เวลาการเดินทางนานเท่าไร เมื่อมายังสถานที่ท่องเที่ยว
- 7) ท่านคาดหวังว่าจะพบอะไร ก่อนที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวใน สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้
- 8) เมื่อท่านมาสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้ พบว่าเป็นไปตามการคาดหวังหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 9) กิจกรรมใดบ้างที่ท่านทำเมื่ออยู่ในสถานที่ท่องเที่ยว

10) ท่านมีความพึงพอใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวหรือไม่ ด้านภูมิทัศน์ ด้านการให้บริการและอำนวยความสะดวก ด้านห้องน้ำ ด้านระบบการนำชมสถานที่ หรือป้ายประชาสัมพันธ์ ต่างๆ ด้านร้านค้าในสถานที่ท่องเที่ยวเพียงพอ และเหมาะสมหรือไม่

- 11) ท่านจะมาเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้อีกหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 12) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

1.5 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

- 1) ท่านมีความเห็นอย่างไร ต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท
- 2) ท่านคิดว่า ปัญหาที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท คืออะไร
- 3) ท่านคิดว่า ควรจะพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท อย่างไร
- 4) ท่านคิดว่า วิธีการใดที่จะแก้ไขปัญหาด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาท

และควรดำเนินการอย่างไร

- 5) ท่านคิดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทอย่างไรต่อการท่องเที่ยวในจังหวัด

ชัยนาท

6) ท่านคิดว่า ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรได้รับการพัฒนาอย่างไร เพื่อที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาท ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 7) ท่านคิดว่า องค์กรความรู้ใดที่ควรจะนำมาพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
- 8) หากมีพัฒนา อาสาสมัครนำเที่ยว ควรที่จะพัฒนาอย่างไรและใช้เทคนิคใดในการพัฒนา
- 9) ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่ท่านเห็นว่าควรดำเนินการในจังหวัดชัยนาท

1.6 คู่มือการประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยว ทางประวัติศาสตร์ และนันทนาการ ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ปี 2549 โดยสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นคู่มือที่ใช้ประเมิน ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว ที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการประเมินความพร้อมของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ควบคู่กับการทำสัมภาษณ์บุคลากรด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มต่างๆ

2. แบบประเมินผลการจัดการประชุม และการจัดอบรม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยใช้วิธีการประเมินแบบ Likert scale

- 1) เพศ อายุ
 - 2) อาชีพ
 - 3) ประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนา
 - 4) ความพึงพอใจที่ได้รับจากการพัฒนา
 - 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะ
3. แบบประเมินผล การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

- 1) ชื่อ นามสกุลผู้เข้าอบรม
- 2) ความสามารถ ทักษะด้านต่างๆ ของผู้เข้าอบรม
- 3) ปัญหาที่พบ และแนวทางการแก้ไขปัญหา
- 4) ข้อเสนอแนะ

3.6 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 6.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 6.2 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานและฐานข้อมูลสารสนเทศ
- 6.3 สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว
- 6.4 สํารวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เป้าหมาย พร้อมประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาบุคลากร
- 6.5 ลงพื้นที่สัมภาษณ์ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการในการท่องเที่ยว โดยใช้แบบสัมภาษณ์
- 6.6 ลงพื้นที่สัมภาษณ์ข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และภาคประชาชน
- 6.7 นำผลจากสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม ต่อ การท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท
- 6.8 วิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ร่างแนวทางในการพัฒนา โดยอาศัยการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนา ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม ต่อการท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท และความพร้อมของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาท
- 6.9 ประชุมกลุ่มย่อยกับบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อหาสอบถามขอความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง ในแนวทางการพัฒนาบุคลากร พร้อมทั้งปรับปรุง พัฒนาแนวทางในการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน
- 6.10 ดำเนินการทดลองพัฒนาบุคลากร ตามแนวทางที่กำหนดและประเมินผลการพัฒนา
- 6.11 สรุปแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ
- 6.12 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

3.7 พื้นที่เป้าหมายที่ทำการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งจะมุ่งเน้นศึกษาพื้นที่เป้าหมายในแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม อยู่ก่อนแล้ว โดยกำหนดพื้นที่ตามลักษณะพื้นที่และความเกี่ยวเนื่องทางการท่องเที่ยว ดังนี้

3.7.1 สวนนกชัยนาท

3.7.2 เขื่อนเจ้าพระยา

3.7.3 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชัยนาทมุนี และวัดพระบรมธาตุวรวิหาร

3.7.4 วัดธรรมมามูล

3.7.5 วัดปากคลองมะขามเฒ่า

3.7.6 กลุ่มโบราณสถาน ในเขตเมืองสรรคบุรี

3.8 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ ตามประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.9 ระยะเวลาในการทำวิจัย

1 ตุลาคม 2551 – 30 กันยายน 2552